

Asia T-141/89

Tréfileurope Sales SARL
vastaan
Euroopan yhteisöjen komissio

Kilpailu — ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan rikkominen

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (ensimmäinen jaosto)
6 päivänä huhtikuuta 1995 antama tuomio ..... II - 797

Tuomion tiivistelmä

1. *Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Relevantit markkinat — Määrittely — Betonite-räsverkot*
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)
2. *Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan — Tuotteen ominaispiirteistä johtuva kilpailun keskittyminen jäsenvaltioiden raja-alueille*
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)
3. *Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan — Jäsenvaltioiden välisen kaupan määrästä tehdyn sopimuksen suotuisa vaikutus — Asiaan vaikuttamattomuus*
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)

4. Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Yritysten väliset sopimukset — Osallistuminen, jonka on väitetty tapahtuneen pakotettuna — Olosuhde, joka ei ole peruste sille, ettei yritys ole käyttänyt hyväksi mahdollisuutta tehdä ilmoitusta toimivaltaisille viranomaisille
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta; neuvoston asetuksen N:o 17 3 artikla)
5. Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Vaikutus kilpailuun — Harkintaperusteet — Kilpailunvastainen tarkoitus — Riittävä edellytys
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)
6. Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Osallistuminen yritysten kokouksiin, joilla on kilpailunvastainen tarkoitus — Seikka, jonka perusteella voidaan päätellä, että yritys osallistuu päätettyyn yritysten väliseen järjestelyyn, jos se ei ole vastustanut kokouksessa tehtyjä päätöksiä
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)
7. Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Yritysten väliset sopimukset — Käsite — Herrasmiessopimus markkinoilla käyttäytymisestä
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)
8. Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Sellaisten virkamiesten lupaukset, joilla ei ole toimivaltaa antaa niitä — Komission sitoutumisen puuttuminen
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)
9. Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Yksinoikeussopimukset — Ryhmäpoikkeus — Asetus N:o 67/67 — Yksinmyyntisopimus, johon ei sisälly vientikieltolauseketta — Rinnakkaisuusrajoittamiseen tähtäävä yhdenmukaistettu menettelytapa — Ryhmäpoikkeuksen soveltamisalan ulkopuolelle jääminen
(Komission asetuksen N:o 67/67 1 ja 3 artikla)
10. Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Yritysten väliset sopimukset — Kilpailunvastainen tarkoitus tai vaikutus — Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan — Edellytykset — Tilanteen arvioiminen kokonaisuutena eikä kunkin osallistujan osalta erikseen
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)
11. Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Yritysten väliset sopimukset — Käsite — Emoyhtiön ja todellista itsenäistä määräämisvaltaa vailla olevan tytäryhtiön väliset sopimukset — Ei sovellu — Edellytys — Yhtiön todellinen määräämisvalta toisessa yhtiössä, eikä ainoastaan vähemmistöosuus
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artikla)

12. *Kilpailu — Yritysten väliset järjestelyt — Myyntisopimuksen vientilausekkeet — Velvollisuus jälleenmyydä tietyssä maassa — Kielto — Edellytykset*
(ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)
13. *Kilpailu — Sakot — Useita rikkomisia — Yhden yhteisen sakon määrääminen — Hyväksyttävyyys*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artikla)
14. *Kilpailu — Yhteisön oikeuden säännöt — Rikkomiset — Taballisuus — Käsite*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artikla)
15. *Kilpailu — Sakot — Määrä — Yhteisön oikeuden mukaiset seuraamukset ja jäsenvaltion viranomaisten kansallisen kilpailulainsäädännön rikkomisesta määräämät seuraamukset — Päällekkäisyys — Hyväksyttävyyys — Komission velvollisuus ottaa huomioon samojen tosiasioiden perusteella määrätty kansallinen seuraamus*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artikla)
16. *Kilpailu — Yhteisön oikeuden säännöt — Komission sovellus sääntöjen perusteella — Itsenäisen toimivalta, johon ei vaikuta se, että kansalliset viranomaiset soveltavat samankaltaisia sääntöjä*
(ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artikla)

1. Erityyppisten betoniteräsverkkojen (= standardibetoniteräsverkot, puolistandardoidut betoniteräsverkot, Listenmattenverkot ja mittilaustyönä valmistettavat betoniteräsverkot) markkinat ovat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisen kannalta yhdet markkinat, koska toisaalta standardibetoniteräsverkkojen hinnanlasku voi tehdä niistä vaihtoehdon Listenmatten-verkoille ja mittilaustyönä valmistettaville betoniteräsverkoille ja saada aikaan asiakaskunnan siirtymisen standardibetoniteräsverkkojen käyttäjiksi sekä toisaalta koska alan teollisuus voi tietyssä määrin muuttaa tuotantoprosessejaan erityyppisten tuotteiden valmistamiseksi.

jestelyjen vaikutusta yhteismarkkinoiden merkittävään osaan ja niin ollen jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ei voida pitää poissuljettuna sillä perusteella, että kyseisellä tuotteella kilpaillaan ensisijaisesti asianomaisten jäsenvaltioiden raja-alueilla. Tämä osoittaa päinvastoin väistämättömästi, että kansallisiin markkinoihin on vaikutettu luonnollisella myyntialueella. Se, että tämä alue kattaa vain osan jäsenvaltion maantieteellisestä alueesta, ei estä sitä, että kansalliset markkinat ovat olleet kokonaisuudessaan vaikutuksen kohteena.

2. Yritysten välisten perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen jär-

3. Se, että yritysten välinen perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu

sopimus suosii jäsenvaltioiden välisen kaupan jopa huomattavaa määrällistä kasvua, ei riitä poistamaan sitä, että sopimus saattaa vaikuttaa kauppaan tavalla, joka saattaa haitata yhteismarkkinoiden toteutumista näiden jäsenvaltioiden välillä.

se hyväksyy kokousten tulokset ja toimii niiden mukaisesti, voidaan pitää näytettynä, että yritys osallistuu näistä kokouksista seuranneisiin yritysten välisiin järjestelyihin.

4. Yritys, joka osallistuu muiden yritysten kanssa kilpailunvastaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena on hintojen ja kiintiöiden vahvistaminen, ei voi pätevästi vedota siihen, että se osallistui tähän toimintaan muiden osallistujien pakottamana. Tähän toimintaan osallistumisen sijasta se olisi nimittäin voinut ilmoittaa siihen kohdistetun painostuksen toimivaltaisille viranomaisille sekä tehdä komissiolle asetuksen N:o 17/3 artiklan mukaisen hakemuksen.
5. Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisen kannalta on sopimuksen konkreettisten vaikutusten huomioon ottaminen tarpeetonta, jos käy ilmi, että sen tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla. Se, että markkinoiden jakamista koskevaan sopimukseen osallistuva yritys ei jälkeensä noudata sovittuja hintoja ja kiintiöitä, ei poista sen käyttäytymisen kilpailusäännösten vastaisuutta.
6. Jos yritys osallistuu yritysten kokouksiin, joiden tarkoituksena on yritysten tuotteiden hintojen vahvistaminen, vaikka se ei toimisi näissä kokouksissa aktiivisesti, ja jos se ei julkisesti ilmoita olevansa sitoutumatta niissä sovittuihin asioihin antaen näin muiden osanottajien ymmärtää, että se hyväksyy kokousten tulokset ja toimii niiden mukaisesti, voidaan pitää näytettynä, että yritys osallistuu näistä kokouksista seuranneisiin yritysten välisiin järjestelyihin.
7. Perusteeksi sille, että sopimuksen katsotaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla olevan olemassa, riittää, että mukana olevat yritykset ovat ilmaisseet yhteisen tahtonsa käyttäytyä markkinoilla tietyllä tavalla. Tällainen tilanne on kyseessä, kun useiden yritysten kesken on olemassa herrasmies-sopimus, joka on tällaisen yhteisen tahdon täsmällinen ilmaus ja joka rajoittaa kilpailua.
8. Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yritysten välistä järjestelyä koskevassa hallinnollisessa menettelyssä komission virkamiesten antamat lupaukset eivät voi luoda käsitystä, että komissio olisi sitoutunut johonkin, koska näillä virkamiehillä ei ole toimivaltaa antaa tuollaista sitoumusta.
9. Asetuksessa N:o 67/67 on tarkoituksena asettaa sen perusteluosasta ja 3 artiklan b kohdan 2 alakohdasta ilmenevistä syistä asetuksen mukaisen poikkeuksen edellytykseksi, että tekemällä mahdolliseksi rinnakkaistuonti varmistetaan kuluttajien saavan kohtuullisen osan yksinmyynnistä saatavasta hyödystä. Tämän ajattelutavan mukaisesti sellaiseen yksinmyyntisopi-

mukseen, jossa ei sovittu vientikiellosta, ei voida soveltaa asetuksen N:o 67/67 ryhmäpoikkeussäännöksiä, jos kyseiset yritykset ovat yhdenmukaistaneet menettelytapojaan siinä tarkoituksessa, että menettelytavoilla rajoitetaan rinnakkaisuutta.

sopimuksiin eikä noudatettuihin yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jos yhtiöt muodostavat yrityskokonaisuuden, jonka sisällä tytäryhtiöllä ei ole itsenäistä määräämisvaltaa päättää toimintatavoistaan markkinoilla; tällainen tilanne ei ole kyseessä, jos yrityksen ainoa keino valvoa toista perustuu sen omistussuhteeseen, joka on hyvin kaukana enemmistöstä.

10. Kun selvitetään, onko yritys rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, merkitystä on vain seuraavilla kysymyksillä: onko yritys ottanut osaa muiden yritysten kanssa sopimukseen, jonka tarkoituksena on ollut rajoittaa kilpailua jäsenvaltioiden välillä tai josta on seurannut tällainen rajoitus, ja onko tämä sopimus ollut omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kysymys siitä, onko yksittäisen yrityksen osallistuminen sopimukseen voinut sen pienen koon takia rajoittaa kilpailua tai vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, on merkityksellinen.

12. Myyntisopimukseen sisältyvät vientilausekkeet, joissa jälleenmyyjä veloitetaan viemään tuote tiettyyn maahan, ovat perustamissopimuksen 85 artiklan vastaisia, jos niiden pääasiallisena tarkoituksena on estää tuotteen jälleenvienti valmistusmaahan, jotta yhteismarkkinoilla olisi mahdollista periä kahdenlaisia hintoja samanlaisesta tuotteesta ja rajoittaa näin kilpailua yhteismarkkinoilla.

Edellä mainitussa määräyksessä ei muutakaan edellytetä, että todetut kilpailunrajoitukset olisivat todellisuudessa tuntuvasti vaikuttaneet kauppavaihtoon jäsenvaltioiden välillä, vaan edellytetään ainoastaan, että on näytetty toteen, että sopimus on luonteeltaan sellainen, että sillä on voinut olla tällainen vaikutus.

11. Perustamissopimuksen 85 artiklaa ei sovelleta samaan konserniin kuuluvan emo- ja tytäryhtiön välillä tehtyihin

13. Komissio voi asetuksen N:o 17 15 artiklan perusteella määrätä yhden sakon useista rikkomuksista. Näin on varsinkin silloin, kun eri rikkomuksilla on ollut tarkoituksena samantyyppiset toimintatavat eri markkinoilla, erityisesti hintojen ja kiintiöiden vahvistaminen sekä tietojen vaihto, ja kun näihin rikkomuksiin osalliset ovat olleet suuressa määrin samoja yrityksiä.

- Yhden sakon määrääminen ei myöskään poista kyseiseltä yritykseltä mahdollisuutta arvioida, onko komissio arvostellut oikein rikkomusten vakavuuden ja kestoajan, eikä yhteisöjen tuomioistuimilta mahdollisuutta harjoittaa laillisuusvalvontaa, jos kyseisestä päätöksestä kokonaisuudessaan käy ilmi yritykselle tarpeelliset perustelut, jotta se voi selvittää siitä sekä eri rikkomukset, jotka sen on katsottu tehneen, että käyttäytymisensä erityispiirteet.
14. Ei ole välttämätöntä, että yritys on tietoisesti rikkonut kilpailusääntöksiä, jotta perustamissopimuksen kilpailusääntöjen rikkomisen voidaan katsoa tehdyn tahallisesti, vaan tahallisesta rikkomuksesta on kyse myös silloin, kun yritys ei ole voinut olla tietämättä, että sen käyttäytymisen tarkoituksena on ollut kilpailun rajoittaminen.
15. Jos yritysten välisiä järjestelyjä koskeva erityinen toimivallan jako yhteisön ja jäsenvaltioiden kesken saattaa aiheuttaa seuraamusten päällekkäisyyden, joka johtuu kahdesta rinnakkaisesta, erilaisiin tavoitteisiin tähtäävästä menettelystä, yleinen kohtuullisuuden vaatimus edellyttää, että vahvistaessaan asetuksen N:o 17/15 artiklan nojalla sakon määrän komissio on velvollinen ottamaan huomioon saman yrityksen samojen tosiasioiden perusteella jo kärsimät seuraamukset, silloin kun on kyse jäsenvaltion yritysten välisiä järjestelyjä koskevan lainsäädännön sellaisen rikkomisen perusteella määrätyistä seuraamuksista, joka on tapahtunut yhteisön alueella.
16. Jäsenvaltion kilpailulainsäädännössä ja perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan perustuvassa järjestelmässä mahdollisesti olevat samankaltaisuudet eivät missään tapauksessa voi rajoittaa komission itsestä harkintavaltaa 85 ja 86 artiklan soveltamisessa tai velvoittaa sitä noudattamaan samaa arviointia kuin viranomaiset, joiden velvollisuudeksi on säädetty kansallisen lainsäädännön soveltaminen.